

Ustanova Sigurna kuća za žene i decu žrtve porodičnog nasilja Niš osnovana je 2011. godine od strane grada Niša. Ima regionalni karakter – pokriva teritoriju jugoistočne Srbije. Ustanova radi 24 časa, licencirana je kao samostalna ustanova socijalne zaštite, objekat ima kapacitet za 15 žena sa decom. Od osnivanja utočište u ovoj ustanovi pronašlo je 1400 korisnika.

Smeštaj se vrši na osnovu uputa mesno nadležnog centra za socijalni rad.

Osnovne delatnosti ustanove

Smeštaj i zaštita: ustanova pruža privremeni smeštaj ženama i deci žrtvama porodičnog nasilja.

- Obezbeđuje sveobuhvatnu zaštitu i podršku ženama koje su pretrpele nasilje, kao i njihovoj deci.
- Obezbeđen je privatni i bezbedni prostor za svaku porodicu ili pojedinu korisnicu.
- Korisnicama je obezbeđena ishrana, uključujući 3 obroka dnevno.
- Sve korisnice dobijaju sredstva za ličnu i opštu higijenu.
- Kuća je snadbevena opštim potrepštinama za život, uključujući obuću i odeću po potrebi.
- Ustanova ima fizičko obezbeđenje 24 časa dnevno, svakog dana u godini.
- Cela kuća je pokrivena video nadzorom sa 14 kamera, koje prate prilaze i zajedničke prostore uz poštovanje prava na privatnost korisnica.

Psihološka pomoć i savetovanje

Jedan od najvažnijih segmenata rada Sigurne kuće u Nišu je psihološka podrška i savetovanje, koja se pruža ženama i deci žrtvama porodičnog nasilja tokom celog perioda boravka, ali i po izlasku ukoliko žele da ostanu u kontaktu sa Stručnim timom.

Ciljevi psihološke pomoći:

- Sanairanje posledica nasilja – emotivne traume, anksioznost, depresija, posttraumatski stresni poremećaj (PTSP) i druge psihološke posledice.
- Povećanje samopouzdanja i samopoštovanja, koje je često narušeno usled dugotrajnog nasilja i izolacije.
- Osnaživanje žena za samostalan život – donošenje odluka, postavljanje granica, planirane budućnosti bez nasilja.
- Prevencija povratka nasilniku – kroz emocionalnu stabilizaciju i izgradnju podrške izvan nasilne sredine.
- Podrška deci – posebno se radi sa decom koja su bila svedoci nasilja ili direktne žrtve, u cilju normalizacije ponašanja, učenja i razvoja.

Način rada:

- Psiholosku pomoć pružaju stručni i licencirani psiholozi i psihoterapeuti, koji su zaposleni u Sigurnoj kući.
- Individualni psihološke seanse – razgovori psihologa usmereni su na:
 - Uklanjanje psiholoških posledica nasilja,
 - Ovladavanje stresom izazvanih iskustvom nasilja,

- Rad na povećanju bazične psihološke sigurnosti i samopouzdanja,
 - Na smanjenju kognitivnih stavova žrtve (da je dužna da trpi),
 - Na smanjenju osećaja krivice,
 - Psihološka priprema žrtve za sudske postupke.
-
- Grupne psihološke radionice – razmena iskustava i međusobna podrška korisnicama, osnažujući rad u grupi.
 - Savetodavni rad sa majkama i decom – za jačanje roditeljskih kompetencija i oporavak porodične dinamike.

Radionice asertivne komunikacije

Sigurna kuća Niš organizuje edukativne i osnažujuće radionice za korisnice sa ciljem da razviju veštine neophodne za samostalan, siguran i kvalitetan život posle izlaska iz situacija nasilja.

Cilj radionica asertivne komunikacije je osnaživanje žena da izraze svoja osećanja, mišljenja i potrebe na jasan, direktan i nenasilan način, bez straha od osude ili posledica. Metod rada: igranje uloga (role play), grupne diskusije, analiza konkretnih primera iz života korisnica.

Žene koje učestvuju u ovim radionicama pokazuju veću sigurnost u komunikaciji sa institucijama, bivšim partnerima, poslodavcima i članovima porodice, kao i manje sklonosti da popuste pod pritiskom.

Radionice emocionalne pismenosti

Cilj ovih radionica je razvijanje sposobnosti da prepoznaju, razumeju i adekvatno izraze svoja osećanja, kao i da razviju empatiju i emocionalnu otpornost.

Teme koje se obrađuju su: prepoznavanje osnovnih i složenih emocija, razlika između osećanja i ponašanja, kako izražavati emocije na zdrav način, upravljanje emocijama (bes, tuga, strah, krivica).

Žene koje su bile izložene nasilju često imaju narušenu sliku o sebi, strah da govore ili izraze neslaganje. Pasivnost, potiskivanje emocija i nemogućnost izražavanja potreba česti su „obraci“ koji su posledica trauma. Ove radionice pomažu o prekidanju ovih obrazaca.

Kreativne radionice

Predstavljaju važan deo terapijskog i rehabilitacionog rada sa ženama i decom žrtvama porodičnog nasilja. One nude prostor za izražavanje emocija, oslobađanje od stresa, jačanje samopouzdanja i razvoj ličnih veština kroz umetnost i stvaralaštvo.

Vreste kreativnih radionica:

- Radionice izrade rukotvorina,
- Pravljanje nakita, dekupaž, ukrasnih predmeta,
- Likovne radionice,
- Radionice sa decom (likovni radovi na teme sigurnosti, porodice, sreće).

Ove radionice su deo psiho – socijalne rehabilitacije i u praksi daju značajne rezultate u oporavku žene i dece.

Ekonomsko osnaživanje

Mnoge žene koje dođu u Sigurnu kuću nemaju finansijsku nezavisnost, nezaposlene su što je često jedan od glavnih razloga zbog kojih ostaju u nasilnim odnosima ili se vraćaju nasilniku. Statistika niške Sigurne kuće pokazuje da je 80 posto korisnica koje su bile na smeštaju u ustanovi bez posla. Iz tog razloga ova ustanova sprovodi programe ekonomskog osnaživanja žena kao ključni deo procesa izlaska iz kruga nasilja.

Aktivnosti u okviru ekonomskog osnaživanja:

- Edukacija i obuke u okviru kojih se korisnice upućuju na prekvalifikacije i kurseve.
- Podrška za zapošljavanje.
- Pomoć u izradi biografije (CV) i priprema za intervju.
- Kontakt sa Nacionalnom službom za zapošljavanje i poslodavcima.

Pravno savetovanje korisnicama

Sigurna kuća pruža pravno savetovanje ženama žrtvama nasilja, kako bi bile informisane o svojim pravima i imale podršku u svim fazama pravnog procesa – od prijavljivanja nasilja do ostvarivanje prava pred institucijama.

Pravni saveti podrazumevaju:

- Upućivanje na besplatnu pravnu pomoć pri Centru za socijalni rad.
- Pomoć u sastavljanju zahteva za socijalna davanja.

- Objašnjavanje sudskih procedura, hitnih mera, pitanja vezana za alimentaciju.

Preventivne aktivnosti

Važan deo rada Sigurne kuće Niš su preventivne aktivnosti usmerene na sprečavanje nasilja, edukaciju zajednice i promenu društvenih stavova. Ciljevi ovih aktivnosti su:

- Sprečavanje porodičnog i rodno zasnovanog nasilja,
- Edukacija građana, mladih i profesionalaca o oblicima i posledicama nasilja,
- Podizanje svesti o pravima žrtava i dostupnim mehanizmima zaštite,
- Razbijanje mitova i predrasuda o nasilju u porodici,
- Osnaživanje zajednice da aktivno reaguje i pruži podršku žrtvama.

Ključne preventivne aktivnosti

Organizovanje tribina, okruglih stolova, predavanja, performansa tokom čitave godine, a posebno tokom obeležavanja Međunarodnih datuma značajnih za zaštitu žrtava nasilja:

- Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama (16 dana aktivizma),
- Nacionalni dan sećanja na žene žrtve nasilja,
- Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad starijima,
- Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad decom.

**SOS telefon za žene žrtve nasilja
018 5210 210**

SOS telefon dostupan je svakog radnog dana u vremenskom periodu od 08 do 15 časova. Cilj ove linije je da se pruži podrška i pomoć u situaciji kada su ugrožene i da im pruži informacije koje će im pomoći da se povežu sa resursima koji mogu da im pomognu da se zaštite.

**Zapažanja i statistički podaci niške Sigurne kuće
za 2024. godinu**

U 2024. u niškoj Sigurnoj kući na smeštaju je bilo ukupno 89 korisnika. Broj je približno isti u odnosu na prethodnu godinu ali se broj korisnica u ustanovi značajno smanjuje od stupanja na snagu Zakona o sprečavanju nasilja u porodici. Najmlađa korisnica koja je boravila u ustanovi u 2024.godini imala je 19 godina, a najstarija 74 godine. Od ukupnog broja korisnica koje su bile smeštene u ustanovi, 57% je boravilo sa decom. 68% korisnica bilo je iz urbane sredine. U 80% počinilac nasilja je bio partner, dok su u ostalim slučajevima to bili ostali članovi porodice (otac, brat, majka). Što se tiče oblika nasilja, najzastupljenije je bilo psihološko nasilje, prisutno u 100% slučajeva. Fizičko nasilje pretrpelo je 83% korisnica. Prilikom prijema u ustanovu, 44% korisnica imalo je evidentirane telesne povrede. Deca su u 51% indirektno bila izložena nasilju tako što su posmatrala nasilje koje majka trpi, a u 29% slučajeva deca su bila direktno izložena nasilju.

Proširenje delatnosti ustanove

Nove usluge namenjene deci i roditeljima

Svesni ozbiljnosti problema nasilja nad decom i vođeni posvećenošću njihovoj zaštiti, stručni tim Sigurne kuće prepoznao je potrebu za dodatnom podrškom deci, mladima i roditeljima iz grada, što je dovelo do otvaranja novih usluga:

- Savetovalište za decu žrtve nasilja,
- SOS telefon za decu i mlade,
- Roditeljski telefon,
- Preventivne aktivnosti u osnovnim i srednjim školama.

Savetovalište za decu žrtve nasilja u Nišu je prvo i za sada jedino Savetovalište ovog tipa u Srbiji. Uputni organ je Centar za socijalni rad. U okviru Savetovališta deci koja su doživela iskustvo nasilja pruža se terapijski tretman (kognitivni bihevioralna terapija fokusirana na traumu) sa ciljem emocionalnog oporavka i prevazilaženja trauma, dok se roditeljima pruža savetodavna i edukativna podrška u jačanju roditeljskih veština i uspostavljanju zdravog odnosa sa detetom.

SOS telefon za decu i mlade 0800 000 803 namenjen je deci i mladima do 18. godine. Ovo je besplatna, anonimna i poverljiva linija dostupna svakog radnog dana od 08 do 15 časova putem koje deca i mladi mogu da razgovaraju sa telefonskim savetnicima u vezi bilo kog problema koji imaju. Linija nudi sigurnost, razumevanje i zaštitu svakoj osobi koja to traži bez obzira na problem koji ima.

Roditeljski telefon pruža 018 591 310 pruža savetodavnu i stručnu podršku roditeljima u izazovnim situacijama – problemi u vaspitanju, komunikaciji sa decom, promena u ponašanju, problemi u školi, situacija razvoda roditelja itd.

Preventivne aktivnosti u osnovnim i srednjim školama grada Niša

Tim Sigurne kuće Niš sprovodi edukativne radionice i predavanja u osnovnim i srednjim školama, sa ciljem prevencije vršnjačkog nasilja, razvijanje empatije, tolerancije i podsticanje nenasilne komunikacije. Aktivnosti su interaktivne i prilagođene uzrastu učenika, a sprovode ih psiholozi i pedagozi u saradnji sa školama.